

احترام متقابل در کلاس درس

لیلی محمد حسین

از طرف دیگر، برای برقراری احترام متقابل در کلاس درس، آن چه باید مدنظر باشد، این است که این دانش آموزان هستند که آموزش داده می شوند، نه دروس. بنابراین، اولین حرکت با معلم است. باید از طرح درسش خارج و به زندگی دانش آموزانش وارد شود. همین که احترامتان را متوجه تک تک دانش آموزان می کنید، فرایند احترام متقابل را آغاز می کنید.

اگرچه نزدیک شدن شخصی با تک تک دانش آموزان در کلاس درسی با ۳۰ دانش آموز کار آسانی نیست، ولی برقراری تماس چشمی، لبخند زدن و با نام صدا کردن هر یک، به طور مرتب، وقت زیادی نمی گیرد. همین که با هر یک از دانش آموزان ارتباط متقابل برقرار کردید، با نیازهای فردی آنان بهتر آشنا می شوید. وقتی به دنبال راههایی برای برطرف کردن آن نیازها می گردید، ایجاد تفاهم خواهید کرد و احترام تک تک دانش آموزان را جلب می کنید.

تحقیق می کنم

دانش آموزان به طور طبیعی به معلمی که توانایی اش برای تدریس زیاد و درکش از محتوای آن خوب است، احترام می گذارند. ممکن است شما به عنوان معلم همه پاسخها را ندانید. وقتی نمی دانید، دانش آموزان بزرگتر به اعتراف صادقانه شما، (نمی دانم)، همراه با تمایلاتن با ابراز این جمله: «ولی تحقیق می کنم و درباره آن با تو صحبت می کنم»، ارج می نهند. ضمن این که نشان می دهید به شما هم می توانند آموزش دهند و برای یادگیری از دانش آموزانتان و آماده سازی درستان اشتیاق دارید؛ تواضعی نشان می دهید که برای شما اعتبار به ارمغان می آورد.

محیطی بی همتا

کلاس درس محیطی بی همتاست، چون مربی مسئول ایجاد قابلیت هایی در گروهی از افراد است که ممکن است بخواهند در آن محیط باشند یا نباشند. در جامعه مدرن امروز، بسیاری از افراد انتظار دارند بین معلم و دانش آموزان رابطه ای قوی ایجاد شود. البته برای این رابطه حدودی وجود دارد و معلمان باید روی مرزی دقیق، به گونه ای حرکت کنند که «ارتباطاتشان» با دانش آموزان از خطوط مشخصی عبور نکند.

احترام متقابل، غالباً با انتظارات مناسب شروع می شود. هر معلمی باید بیان کند که از دانش آموزان چه انتظاری دارد. معلمان وقتی دچار مشکل می شوند که ابتدا خیلی مقابله ای رفتار می کنند و ناگهان به رویکرد متضاد آن رو می آورند و به نظر بسیار کم توان می رسند. علاوه بر این، دانش آموزان ممکن است به معلمی که حرفش با رفتارش کاملاً متفاوت است، احترامی نگذارند. پایداری رفتاری بهترین رویکرد است، هر چند معلم باید بسته به پویایی کلاس، سطح مشخصی از عطف را حفظ کند. معلم می تواند با درگیر شدن در گفت و گویی مستمر نیز احترام متقابل ایجاد کند. به طور کلی، معلم باید انتقال دهنده دانش باشد، ولی در عین حال تلاشی هماهنگ برای شناخت دانش آموزانش داشته باشد. یکی از مهم ترین نکات در ایجاد فرهنگ احترام متقابل این است که دانش آموزان متوجه شوند، احترام متقابل جاده ای دوطرفه است.

یکی از مهم ترین نکات در ایجاد فرهنگ احترام متقابل این است که دانش آموزان متوجه شوند، احترام متقابل جاده ای دوطرفه است

دانش‌آموزان تمایل دارند به معلمی جذب شوند که اهل برقراری ارتباط و جذاب است. اگر به دانش‌آموزان ابتدایی درس می‌دهید، باید در روش ارائه درس صبر، مهربانی و خلاقیت نشان دهید. البته ممکن است نتوانید بگویید که احساسات به دانش‌آموزان احترام است، ولی وقتی کودکان تمایل دارند از دستورالعمل‌های شما پیروی کنند و اشتیاق دارند توجه شما را به خود جلب کنند، محبوب دلتان می‌شوند.

دانش‌آموزان دوره‌های راهنمایی و متوسطه به معلمی احترام می‌گذارند که در کلاس آن‌ها را ساکت نمی‌کند. هم‌چنین، می‌خواهند قوانین حاکم بر کلاس را بدانند و یکدفعه با قوانین ناندانسته غافل‌گیر نشوند. به محض این که قوانین پایه‌ای را تعیین کردید، آن‌ها را به اجرا در آورید. ناتوانی در دنبال کردن قوانین، منجر به این خواهد شد که به شما به عنوان معلمی مقتدر، بی‌اعتنا شوند. اگر می‌توانید در کلاس شوخ‌طبعی کنید، آن هم نقطه قوتی به نفعتان خواهد بود. نوجوانان به سرعت کار تقلیدی را تشخیص می‌دهند. بنابراین، اگر مقداری ناخالصی داشته باشید، دانش‌آموزانتان خیلی نظر خوبی راجع به شما نخواهند داشت. با دانش‌آموز نوجوان مانند شخص مسئول رفتار کنید. هر وقت لازم است قوانین پایه‌ای را بیان و به آن تأکید کنید. بکوشید راحت باشید و نشان دهید که حتی می‌دانید در کلاس، چه‌طور شوخ‌طبعی کنید. به این روش، به زودی درمی‌یابید که احترام اکثر دانش‌آموزانتان را جلب کرده‌اید.

فرصت ابراز وجود

در همه گروه‌های سنی، دانش‌آموزان می‌خواهند فرصت ابراز خودشان را داشته باشند و صدایشان شنیده شود. معلم از دانش‌آموزان فعال لذت می‌برد. همین که شما و دانش‌آموزانتان درگیر تبادل ایده در یک فرایند «بده بستانی» می‌شوید که مستلزم در میان گذاشتن افکار، پرسیدن سؤال و گوش دادن به یکدیگر است، احترام متقابل رشد خواهد کرد. هم دانش‌آموز و هم معلم با انتظارات فردی خود به موقعیت جدید کلاس درس وارد می‌شوند. دانش‌آموزانتان فرض خواهند کرد که شما به آن‌ها درس می‌دهید و شما از آن‌ها انتظار دارید در فرایند یادگیری درگیر و فعال شوند. وقتی یادگیری واقعی رخ می‌دهد، معلم و دانش‌آموزان، هم به فرایند یاد شده و هم به یکدیگر، احترام خواهند گذاشت.

روش‌های ایجاد احترام متقابل در کلاس درس

● به کلاس درس با این قصد وارد شوید که دانش‌آموزان را آموزش دهید نه درس‌ها را.

● درباره برقراری ارتباط با تک‌تک دانش‌آموزان و یادگیری این که چه‌طور به بهترین شکل نیازهایشان را پاسخ گوید، عزم راسخ داشته باشید.

● اعتمادبه‌نفس و درک خوبی از محتوای درسی‌تان داشته باشید.

● مشتاق باشید که بگویید «می‌دانم»، و یادگیرنده باشید.

● با دانش‌آموزان ابتدایی، صبور، مهربان و خلاق باشید.

● با دانش‌آموزان دوره‌های راهنمایی و متوسطه مانند زنان و مردان جوان رفتار کنید. قوانین پایه‌ای را بیان و از آن‌ها پیروی کنید. راحت، شوخ‌طبع و واقعی باشید.

● فعال بودن در کلاس را در همه سطوح ایجاد کنید. ایده‌ها و سؤال‌های جدید را تشویق کنید.

● شنونده (گوش‌دهنده) خوبی باشید.

● به خاطر داشته باشید، درست همان‌طور که شما خواهان احترام هستید، دانش‌آموزانتان هم طالب آن هستند. احترام متقابل از محیط یادگیری مثبت به وجود می‌آید. با توجه نشان دادن به دانش‌آموزان و اشتیاق واقعی برای یادگیری آنان، کمک کنید فرهنگی ایجاد شود که در آن بتوانید احترام به دست آورید. در عوض، از دانش‌آموزان قدردانی و حتی تحسین نصیبتان خواهد شد.

تدریس فقط ارائه برنامه درسی نیست. تدریس یعنی فراهم کردن جایی امن برای همه دانش‌آموزان، ایجاد محیطی که دانش‌آموزان در آن بتوانند حتی برای بخشی از روزشان تلاش کنند و موفق شوند. احترام متقابل باید ایجاد و مراقبت شود و معلم مؤثر باید این محیط را در همه اوقات تحت کنترل داشته باشد.

احترام متقابل یکی از مهم‌ترین مفاهیمی است که در پارامترهای کلاس درس مدرسه باید منتقل شود. بدون احترام متقابل، دانش‌آموزان مسیرشان را گم می‌کنند. معلم باید سطح احترام را کنترل کند و این احترام متقابل را ایجاد و پرورش دهد. وظیفه معلم است که محیطی ایمن و جالب برای یادگیری فراهم کند.

الگوی رفتارهای مناسب بودن و انتقال پیام‌های مناسب از طرف معلم، امری الزامی است. از اولین زنگ سال تحصیلی تا زنگ پایانی آخر سال قبل از تعطیلات تابستانی، معلم باید کلاسی مملو از احترام متقابل داشته باشد.

منابع

1. Todd Pheifer (2009), Teaching tips: How to develop a culture of mutual respect in the classroom, <http://www.helium.com/items/1490205-teaching-tips-how-to-develop-a-culture-of-mutual-respect-in-the-classroom?>
2. Deborah Bauers (2009), Teaching tips: How to develop a culture of mutual respect in the classroom, <http://www.helium.com/items/1478309-how-can-a-teacher-develop-mutual-respect-in-the-classroom?>

